

ZARZĄD

PREZES

Andrzej Płonka
POWIAT BIELSKI (woj. śląskie)

WICEPREZESI

Tadeusz Chrzan
POWIAT JAROSŁAWSKI

Jan Grabkowski
POWIAT POZNAŃSKI

Jerzy Kolarz
POWIAT BUSKI

Adam Krzysztoń
POWIAT ŁANCUCKI

Krzysztof Maćkiewicz
POWIAT WĄBRZESKI

Marian Niemirski
POWIAT PRZYSUSKI

Sławomir Snarski
POWIAT BIELSKI (woj. podlaskie)

Zbigniew Szumski
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI

CZŁONKOWIE

Mirosław Czapla
POWIAT MALBORSKI
Zbigniew Deptuła
POWIAT MAKOWSKI
Jarosław Dudkowiak
POWIAT GŁOGOWSKI
Ewa Janczar
MIASTO NA PRAWACH POWIATU
m.st. WARSZAWA

Józef Matysiak
POWIAT RAWSKI

Andrzej Nowicki
POWIAT PISKI

Wojciech Pałka
POWIAT KRAKOWSKI

Andrzej Potępa
POWIAT BRZESKI

Radosław Roszkowski
POWIAT PRUDNICKI

Dariusz Szustek
POWIAT ŁUKOWSKI

Tomasz Tamborski
POWIAT KOŁOBRZESKI

Mirosław Walicki
POWIAT GARWOLIŃSKI

KOMISJA REWIZYJNA

PRZEWODNICZĄCY

Józef Swaczyna
POWIAT STRZELECKI

Z-CA PRZEWODNICZĄCEGO

Andrzej Szymanek
POWIAT WIERUSZOWSKI

CZŁONKOWIE

Zdzisław Brezdeń
POWIAT OŁAWSKI

Andrzej Ciołek
POWIAT GOŁDAPSKI

Zdzisław Gamański
POWIAT CHEŁMIŃSKI

Krzysztof Nosal
POWIAT KALISKI

Andrzej Opala
POWIAT ŁÓDZKI WSCHODNI

Waldemar Trelka
POWIAT RADOMSKI

Bogdan Zieliński
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI

DYREKTOR BIURA

Rudolf Borusiewicz

Or.A.0713/1467/23

Warszawa, 25 września 2023 roku

Szanowny Pan

Maciej Miłkowski

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia

Współprzewodniczący

Zespołu do Spraw Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej

Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego

Szanowny Panie Ministrze,

zwracam się z wnioskiem o wprowadzenie do porządku obrad najbliższego posiedzenia Zespołu ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej KWRiST tematu zakazu spożywania alkoholu w domach pomocy społecznej. Proszę o zapewnienie udziału w posiedzeniu zarówno przedstawicieli Ministerstwa Zdrowia jak i Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Przy okazji zbierania uwag do rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej, pojawiła się propozycja aby w regulaminie organizacyjnym domu pomocy społecznej można było wprowadzić zakaz spożywania alkoholu. Regulamin organizacyjny domu pomocy społecznej jest przyjmowany przez organ wykonawczy JST a nie przez organ stanowiący, nie jest aktem prawa miejscowego, z tego względu nie wydaje się aby był to odpowiedni dokumenty do wprowadzania regulacji odnoszących się do praw i wolności mieszkańców DPS. Z drugiej strony praktyka dowodzi, że tego typu zakazy lub ograniczenia są wprowadzane zarządzeniami wewnętrznymi dyrektorów domów pomocy społecznej.

Na problem braku systemowego uregulowania kwestii spożywania alkoholu w domach pomocy społecznej zwracał uwagę m.in. Rzecznik Praw Obywatelskich w raporcie „Prawa mieszkańców domów pomocy społecznej. Jak wspólnie zadbać o godne życie osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami?”. W raporcie można przeczytać m.in., że „*Jednym z najczęściej spotykanych przez KMPT było wprowadzanie unormowaniami*

regulaminów wewnętrznych całkowitego zakazu spożywania alkoholu na terenie placówki. Pomijając dyskusyjny charakter przyjmowania tego typu obostrzeń w odniesieniu do wszystkich pensjonariuszy, w tym tych, którzy alkohol spożywają jedynie okazjonalnie lub nie mają ku temu przeciwskazań natury medycznej, podkreślić należy, iż praktyka taka nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach. Powoływany w tym zakresie przez dyrektorów domów pomocy społecznej art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zgodnie z którym zabroniona jest sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów alkoholowych na terenie szkół oraz innych placówek oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych oraz domów studenckich odnosi się jedynie do miejsc, w których przebywają dzieci i młodzież czyli grupy społeczne najbardziej narażone na szkodliwe działanie alkoholu, a nie domów pomocy społecznej.”.

Warto nadmienić, że odmienne stanowisko w tej kwestii prezentowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W komunikacie opublikowanym na stornie Agencji 30 grudnia 2009 r. wskazano, że cyt. „Zgodnie z treścią art. 14 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.) „zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych: na terenie szkół oraz innych zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych i domów studenckich (...)” Natomiast zgodnie z treścią art. 55 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.), jedną z zasadniczych funkcji realizowanych przez domy pomocy społecznej jest funkcja opiekuńcza. Powyższe stanowisko znajduje również swoje odzwierciedlenie w art. 5 ust. 1 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. Nr 217, poz. 1837), który odnosi się do usług świadczonych przez wszystkie typy domów pomocy społecznej, a więc zarówno dla osób dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży (zgodnie z art. 56 ustawy o pomocy społecznej). W związku z powyższym należałoby uznać, iż z uwagi na pełnione funkcje opiekuńcze, domy pomocy społecznej stanowią placówki opiekuńcze w rozumieniu art. 14 ust. 1 pkt. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Dlatego też na ich terenie, jako terenie placówek opiekuńczych obowiązuje zakaz sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych.”.

Zważywszy, że przepis dot. placówek opiekuńczych w art. 14 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jest umiejscowiony w katalogu innych podmiotów świadczących usługi na rzecz dzieci i młodzieży, wydaje się że bardziej trafna jest interpretacja Rzecznika Praw Obywatelskich. Zdaję się, że podobną ocenę sytuacji miała strona rządowa, o czym świadczy podjęcie w 2017 r. prac legislacyjnych nad projektem ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (UD302), w którym przewidywano dodanie do katalogu z art. 14 ust. 1:

- zakładów leczniczych podmiotów leczniczych i pomieszczeń innych obiektów, w których są udzielane świadczenia zdrowotne;

- terenu jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Pomimo, że w piśmie z dnia 16 kwietnia 2018 r. (DPS.V.078.6.1.2018.JL) kierowanym do Rzecznika Praw Obywatelskich, Pani Minister Elżbieta Bojanowska wskazywała na zaawansowany stan prac nad nowelizacją, ostatecznie projekt nie został skierowany do Sejmu.

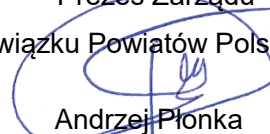
Osobnym problemem jest kwestia egzekwowania zakazu. We wspomnianym Raporcie Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał, że *„zastrzeżenia (...) wielokrotnie budził sposób postępowania z osobami spożywającymi lub wnoszącymi na teren placówki alkohol polegający m. in. na dokonywaniu kontroli mieszkańców, kontroli ich zakupów oraz przeszukiwaniu rzeczy wnoszonych przez odwiedzających w przypadku podejrzenia o wnoszenie na teren domu pomocy społecznej alkoholu, kontrolowaniu rzeczy osobistych i wyposażenia pokoju w przypadku podejrzenia o posiadanie alkoholu przez mieszkańca, konfiskowaniu i utylizacji alkoholu, konfiskowaniu alkoholu i zobowiązaniu mieszkańca do jego wylania po wytrzeźwieniu. Zauważyć należy, iż przedstawione formy nadzoru wkraczają w sferę wolności osobistej chronionej art. 31 Konstytucji.”.*

Jakkolwiek zrozumiałe są zastrzeżenia Rzecznika, tak należy mieć na względzie nie tylko osoby, którym ogranicza się prawo spożywania alkoholu ale przede wszystkim komfort i bezpieczeństwo pozostałych mieszkańców domów pomocy społecznej oraz ich konstytucyjne prawo do zabezpieczenia społecznego (art. 67 Konstytucji).

W związku z powyższym będziemy oczekiwali przedstawienia następujących informacji.

- 1) Dlaczego zaniechano prac nad nowelizacją ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w 2018 r.?
- 2) Czy któryś z resorów pracuje nad rozwiązaniem legislacyjnym dotyczącym systemowego uregulowania zakazów/ograniczeń w spożyciu alkoholu w jednostkach pomocy społecznej, w szczególności w domach pomocy społecznej?
- 3) Czy MRiPS ma opracowane rekomendacje dla kierowników domów pomocy społecznej w zakresie pogodzenia pełnoletniego mieszkańca domu pomocy społecznej do spożycia alkoholu z prawem pozostałych mieszkańców domów pomocy społecznej do zagwarantowania im bezpiecznego pobytu, przy uwzględnieniu zastrzeżeń, które sygnalizował Rzecznik Praw Obywatelskich.

Z poważaniem

Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich

Andrzej Płonka